ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

ZPS test

10/2023

cena 6,75 €

DETERGENTI ZA OBČUTLJIVO PERILO

Negujejo, a slabo operejo

TRŽNI PREGLED *arašidov*

Aktualno

»RECIKLIRAN« ZAJTRK

ŠTUDENTSKA PREHRANA NA BONE

DOMAČA LEKARNA ZA POMOČ PRI PREHLADU

Testirali smo

VRTNE DROBILNIKE

ZIMSKE PNEVMATIKE

PRALNE BLAZINICE ZA ODSTRANJEVANJE LIČIL

živeti pametno

za trajnosten, preudaren in kakovosten življenjski slog

9 772386 078201

vsebina.

04 Pod drobnogledom

So banke že dovolj dvignile obrestne mere za varčevanja?

Varčevanje je temelj urejenih osebnih financ, saj le tako lahko dosežemo finančne cilje, se odločimo za najem večjega kredita ali poskrbimo za svojo starost. Nekatere banke so v zadnjem času dvignile obrestne mere za varčevanja, a še vedno bode v oči razkorak v primerjavi s tistimi za kredite.

IZPOSTAVLJENO

Aktualno

08 Prva pomoč iz domače lekarne
Sezona prehladov

18 Pozor
10 nasvetov pred črnim petkom

20 Kako do vaših zdravstvenih izvidov?
Pravice pacientov

Prehrana

11 Od neoluščenih do tistih v testu
Tržni pregled arašidov

14 Študent, veš, kaj ješ?!
Nasveti za čim bolj zdravo prehrano

16 »Recikliran« zajtrk
Okusen in hranljiv zajtrk iz ostankov včerajšnjega dne

Test meseca

21 Test detergentov za pranje občutljivega perila
Negujejo perilo, a slabo odstranjujejo madeže

ZPStest

24 Test pralnih blazinic
Za odstranjevanje ličil

29 Test zimskih pnevmatik
Odloča lahko tudi slog vožnje

33 Test vrtnih drobilnikov
Zdrobljeno je zeleno

Trajnost

26 Enotna pravila v celotni EU
Pravica do popravila na situ evropskih zakonodajalcev

Mobilnost

27 Preizkus obrabljenih pnevmatik
Močno zmanjšana učinkovitost v slabih pogojih

Energija

36 Do 15 odstotkov manjši stroški
Pravilna nastavitev ogrevalnega sistema

38 Konec ogrevanja na plin, olje in trdna goriva?
Nova energetska politika

REVIJA ZVEZE POTROŠNIKOV SLOVENIJE

USTANOVITELJ
Zveza potrošnikov Slovenije – društvo
IZDAJATELJ
Mednarodni institut za potrošniške raziskave
GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Breda Kutin
IZVRŠNA UREDNICA
Goga Gordana Sredojević
UREDNIŠTVO
Metod Babnik, Jasmina Bevc Bahar, Anja Bolha, Živa Drol Novak, Peter Klemenčič, Nika Kremić, Nina Križnik, Alina Meško, Boštjan Okorn, Marjana Peterman, Barbara Primc, Meta Stegenšek, Urša Šmid Božičevič, Marko Tretnjak, Petra Lovišček

FOTO
Shutterstock.com, arhiv uredništva
OBLIKOVANJE/GRAFIČNA PRIPRAVA
Miha Golob, s. p.
TISK
TISKARNA JANUŠ, d. o. o.
NAKLADA
6300 izvodov
DISTRIBUCIJA
POŠTA SLOVENIJE
IZID PRVE ŠTEVILKE
marec 1991

NASLOV UREDNIŠTVA IN NAROČNIŠKI ODDELEK
ZPStest
Tržaška cesta 2
1000 Ljubljana

e-pošta uredništvo: urednistvo@zps.si
e-pošta naročnine: narocnine@zps.si
telefon naročnine: (01) 474 06 00
www.zps.si

ISSN 2386 - 0782
TRR: 02010-0016585996

Na podlagi Zakona o DDV-1, Ur. list 72/2019, sodi revija med proizvode, za katere se DDV obračunava po stopnji 5 %.

Revijo sofinancira Mestna občina Ljubljana.

© Vse pravice pridržane. Reproduciranje, shranjevanje ali prepisovanje katerega koli dela revije je dovoljeno le s pisnim soglasjem uredništva.

Dvojni standardi bančnih obrestnih mer

Minulo leto je evropski bančni sektor doživel velike spremembe, ki so močno vplivale na potrošnike. Ključni dejavnik je bilo večkratno zvišanje ključnih obrestnih mer s strani Evropske centralne banke (ECB), ki je ta korak naredila v boju proti inflaciji. Banke so se hitro odzvale po že znanem scenariju: občutno so dvignile stroške zadolževanja za kreditojemalce, obrestne mere za vloge varčevalcev pa so kljub dvigu obrestnih mer s strani ECB ostale nizke in pogosto komajda pozitivne.

Očitno nesorazmerje v obrestnih praksah, ki ga podrobneje predstavljamo v rubriki »Pod drobnogledom«, nazorno ilustrira, kako banke izkoriščajo svoj tržni položaj za maksimizacijo svojih dobičkov na račun finančne pravičnosti svojih strank. Letošnji rezultati poslovanja bank jasno kažejo na izjemno rast dobička, ki je presegel dvakratno vrednost v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta.

Resda nekatere banke v zadnjem času dvigujejo obrestne mere za depozite, a ne vse in ne v zadostni meri. Prav tako smo v primerjavi z drugimi evropskimi državami na repu, ko gre za višino obrestnih mer za varčevanje, medtem ko so kreditne obrestne mere praviloma nad povprečjem.

Čeprav so donosi na bančne vloge ob upoštevanju inflacije celo negativni, se številni varčevalci še vedno odločajo za bančne vloge kot primarno naložbeno možnost. Najizrazitejši pokazatelj finančnih navad potrošnikov je podatek, da ima prebivalstvo na bankah za približno 26 milijard evrov vlog, pri čemer je večina teh vlog na vpogled. To lahko pripišemo več dejavnikom, eden ključnih je nedvomno močno zakoreninjena tradicija varčevanja v bankah, ki se je ohranila kot pomemben del naše finančne kulture in še vedno vpliva na finančne odločitve potrošnikov. Poleg tega je nezaupanje v alternativne naložbe deloma posledica slabih izkušenj iz preteklosti, kar le še dodatno krepi položaj bank z nepravičnimi obrestnimi praksami.

Ta kontekst pomembno poudarja naš predlog Vladi RS, ki se nanaša na izdajo državnih obveznic. S predlaganim ukrepom bi omogočili potrošnikom, da svoja sredstva iz bančnih vlog preusmerijo v privlačnejšo, a še vedno varno alternativno naložbeno možnost s konkurenčno obrestno mero, pri čemer bi sredstva iz prodaje obveznic služila financiranju obnov infrastrukture po naravnih nesrečah. To bi koristilo tako varčevalcem kot celotni družbi. Odgovornost za nadaljnje ukrepanje zdaj leži na vladi, saj pričakujemo, da bo podrobno preučila naš predlog in oblikovala privlačne pogoje za izdajo tega finančnega instrumenta.

A vrnimo se k obrestni strategiji bank, ki počnejo tisto, kar je zanje in njihove lastnike najbolje. Ob sramotno nizkih obrestnih merah za vloge postavljajo visoke obresti za kredite, kar je še posebej očitno pri dovoljenem negativnem stanju na računu (limitu). Pri zadnji analizi smo odkrili, da le štiri banke ponujajo obrestne mere pod desetimi odstotki, medtem ko jih kar osem zaračunava obrestne mere tik pod zakonsko določeno zamudno obrestno mero, ki je trenutno 12 odstotkov. Pomembno je poudariti, da mnogi potrošniki (p)ostanejo ujeti v dolgoročnih ciklih tega dolga, iz katerih se le težko izvijejo. Visoke obrestne mere so pri tem le še dodatna ovira pri odplačevanju dolgov in obnovi finančne stabilnosti potrošnika.

V luči teh izzivov je zato nujno, da se doseže ravnotežje, kjer banke lahko ustvarjajo dobiček, vendar ne na račun nepoštenega izkoriščanja svojih strank. Za to pa bomo potrebovali boljšo regulacijo in nadzor, ki bosta preprečila neetična oblikovanja obrestnih mer ter zagotovila, da banke delujejo v korist potrošnikov in celotne družbe.

Alina Meško,
vodja projektov na področju bančništva

ZPS
že več kot 30 let
na strani potrošnikov
strokoven ▪ nepristranski ▪ brez oglasov

Svetovanje za člane ZPS

PRAVNO SVETOVANJE
pon.–pet. 13.00–15.00
T: (01) 432 00 89

KAKOVOST IN VARNOST GOSPODINJSKIH APARATOV IN IZDELKOV ZA DOM
četrtek 10.00–12.00
T: (01) 474 06 10

SVETOVANJE O PRAVICAH PACIENTOV ZA OBČANE MO LJUBLJANA
pon.–pet. 9.00–14.00
T: (01) 474 06 10 **E:** zps@zps.si

Svetovanje za nečlane
POKLIČITE ZPS NASVET
090 50 90

Za neodvisen nasvet, kako razrešiti potrošniško težavo, lahko pokličete vsak torek in petek med 9. in 11. uro. Cena klica iz omrežja T-2 je 2,00 EUR/min. Ceno iz drugih omrežij določi vaš operater. Več informacij in splošne pogoje najdete na www.zps.si.

RAZLIKE MED VARČEVANJI IN KREDITI ŠE VEDNO (PRE)VELIKE

So banke že dovolj dvignile obrestne mere za varčevanja?

BESEDILO **ALINA MEŠKO**

Varčevanje je temelj urejenih osebnih financ, saj le tako lahko dosežemo finančne cilje, se odločimo za najem večjega kredita ali poskrbimo za svojo starost. Nekatere banke so v zadnjem času dvignile obrestne mere za varčevanja, a še vedno bode v oči razkorak v primerjavi s tistimi za kredite.

Pripravo vsebin s področja bančništva sofinancira **Banka Slovenije**

NASVETI ZA ČIM BOLJ ZDRAVO PREHRANO

Študent, veš, kaj ješ?!

VEŠ, kaj ješ?

BESEDILO JASMINA BEVC BAHAR IN NINA KRIŽNIK

Za študente je novo študijsko leto začetek novih izzivov in priložnosti. Za marsikoga je to prvi večji korak na poti samostojnosti, učenja in odkrivanja. Soočajo se s številnimi spremembami in eno od ključnih področij, na katerem lahko sprejmejo pomembne odločitve, je prehrana.

Pravilna prehrana je ključna za ohranjanje energije, zdravja in osredotočenosti med intenzivnim študijskim procesom. To pa ni vedno preprosto, še posebej, če študij pomeni selitev od doma in mamina kuhinja in domač hladilnik postaneta le še »vikend razkošje«.

Če imate v družini študenta, ga pospremite na študij z nekaj koristnimi nasveti.

1 **Prehrana na »bone«** – Ponudniki subvencionirane študentske prehrane pogosto ponujajo mnogo več kot le pico in dunajske zrezke.

- Izogibajte se jedem, pripravljenih s cvrtjem ali pečenjem na štedilniku. Raje izberite pripravljene s kuhanjem, dušenjem v lastnem soku ali pečenjem v pečici.
- Namesto jedi, ki vsebujejo mastne mesne izdelke (hrenovke in klobase), raje izbirajte takšne, ki vsebujejo puste kose mesa (piščančja ali puranja prsa brez kože, teletina, mlada govedina).
- Trikrat do štirikrat na teden naj bodo na vašem jedilniku ribe, ki so pomemben vir esencialnih maščobnih kislin, in brezmesni obrok, bogat s stročnicami, kot so fižol, čičerika, grah, leča, soja. Stročnice, oreščki, semena, polnozrnate testenine, kruh in kaše so tudi bogat vir prehranske vlaknine.

2 **Načrtovanje zajtrka** – Vnaprej načrtujte zajtrke in pripravite seznam živil, ki jih potrebujete. S tem se izognete izgovorom, da niste zajtrkovali, ker je hladilnik prazen, ker niste imeli ideje, kaj pripraviti ... Vrsto zanimivih receptov najdete tudi na www.veskajjes.si.

3 **Naučite se osnov kuhanja** – Priprava lastnih obrokov ne bo mogoča vsak dan, občasno pa zagotovo. Običajno je to bolj zdravo in cenejše kot naročanje hrane ali uživanje hitre prehrane.

4 **Domači zamrznjeni obroki** – Če imate omejen čas med študijskimi obveznostmi, razmislite o pripravi večjih obrokov in zamrzovanju manjših porcij. Tako boste imeli vedno pri roki pripravljen obrok. Pri pripravi vam lahko priskočijo na pomoč tudi starši in stari starši.

5 **Urnik obrokov in nadzorovanje porcij** – Poskusite vzdrževati reden urnik obrokov. To vam bo pomagalo ohranjati energijo in zbranost. Velikost porcije mora biti primerna vaši stopnji aktivnosti.

6 **Zdravi prigrizki** – Na zalogi imejte zdrave prigrizke, kot so oreščki, sadje, jogurt in zelenjava. Tako se izognete nepotrebnim obiskom prodajnih avtomatov z nezdravimi prigrizki ali ponudnikov s hitro prehrano.

7 **Samodisciplina** – Razvijte samodisciplino. Uravnotežena prehrana ni bistvena le za ohranjanje dobrega zdravja, temveč tudi za ohranjanje kognitivnih funkcij, energije in splošnega dobrega počutja v zahtevnih študentskih letih.

8 **Za žejo pijte vodo** – Izogibajte se pretiranemu uživanju sladkih pijač ali pijač s kofeinom.

9 **Prodajni avtomat ne ponuja le slanih in sladkih prigrizkov ter sladkih pijač** – Čeprav je ponudba v veliki meri nezdrava, imate možnost izbire. Za hitro malico na primer izberite oreščke in navadni jogurt.

Študente vabimo k obisku spletne strani www.veskajjes.si in brezplačnih dogodkov, kjer lahko izvejo veliko o zdravi prehrani. Na Univerzi v Mariboru že potekajo številne aktivnosti, na katerih tudi v okviru projekta Moja izbira = Veš, kaj ješ izbira 2. 0. nagovarjamo in ozaveščamo študente o pomenu zdravja, zdravega prehranjevanja in dobrega počutja (Krvodajalska akcija, Univerzitetna športna liga ipd.)

ŠE VELIKO PROSTORA ZA IZBOLJŠAVE

Prodajni avtomati na fakultetah in v zdravstvenih ter socialnovarstvenih ustanovah so velikokrat edina možnost za hiter prigrizek ali malico za študente, paciente, obiskovalce in tudi zaposlene.

Rezultati raziskave so pokazali, da so prodajni avtomati v več kot treh četrtinah napolnjeni s pijačami s sladkorjem in sladkimi prigrizki, medtem ko se bolj zdrave izbire pojavljajo v zelo majhnem deležu. Ko smo o ponudbi povprašali kupce, so rezultati ankete pokazali, da si potrošniki želijo sprememb, prav tako se je potrdilo dejstvo, da so potrošniki kupovali bolj zdrave izbire, če so bile na voljo. Seveda pa je za doseganje sprememb in spreminjanje ter izboljšanje prehranskega okolja potrebno sodelovanje z različnimi deležniki in informiranje splošne in ciljne javnosti o pomenu zdrave, uravnotežene in trajnostne izbire. Zavzemamo se, da bi čim več odločevalcev na fakultetah in v socialnovarstvenih ustanovah poznalo ter v svojih razpisih upoštevalo pripravljena Priporočila za polnjenje prodajnih avtomatov.

Program Moja izbira = Veš, kaj ješ izbira 2. 0 si z aktivnostmi prizadeva povečati ponudbo in dostopnost prehransko ustreznejših in trajnostnih živil, pomembnih za ohranjanje zdravja družbe in okolja. Stremimo tudi k povečanju deleža ozaveščene ciljne populacije (študentov, splošne javnosti), ki se prehranjuje zdravo, uravnoteženo in trajnostno. Prostora za izboljšave je veliko, kar potrjuje tudi popis 20 avtomatov na Univerzi v Ljubljani, 5 avtomatov na Univerzi v Mariboru in 5 avtomatov na Univerzi na Primorskem.

V pregledanih prodajnih avtomatih so več kot polovico ponudbe predstavljale pijače (54 odstotkov). Sledile so slaščice s petino ponudbe (20 odstotkov), kruh in pecivo (10 odstotkov), nekoliko manj je bilo prigrizkov (7 odstotkov), najmanj (po 2 odstotka) pa žit in žitnih izdelkov, pripravljene hrane, mlečnih izdelkov ter sadja in zelenjave. A kar 49 odstotkov vseh pijač so predstavljale sladke pijače, kot so kole, ledeni čaji ipd.

Kako izbrati uravnotežen obrok »na bone«?

Zdrava in uravnotežena prehrana pripomore k splošnemu zdravju, počutju, delovni storilnosti in uspešnemu opravljanju študijskih obveznosti. Vendar subvencionirani študentski obroki, ki so danes na voljo študentom, glede na hranilno sestavo pogosto niso primerni za vsakodnevno prehranjevanje.

Rezultati analize 35 študentskih obrokov kažejo, da subvencionirani obroki mnogokrat niso uravnoteženi, predvsem pa vsebujejo premalo zelenjave. Redno uživanje neuravnoteženih obrokov lahko v kombinaciji z odsotnostjo telesne dejavnosti pomembno prispeva k naraščajočemu trendu čezmerne telesne mase, debelosti in drugih kroničnih nenalezljivih bolezni med mlajšo odraslo populacijo. ■

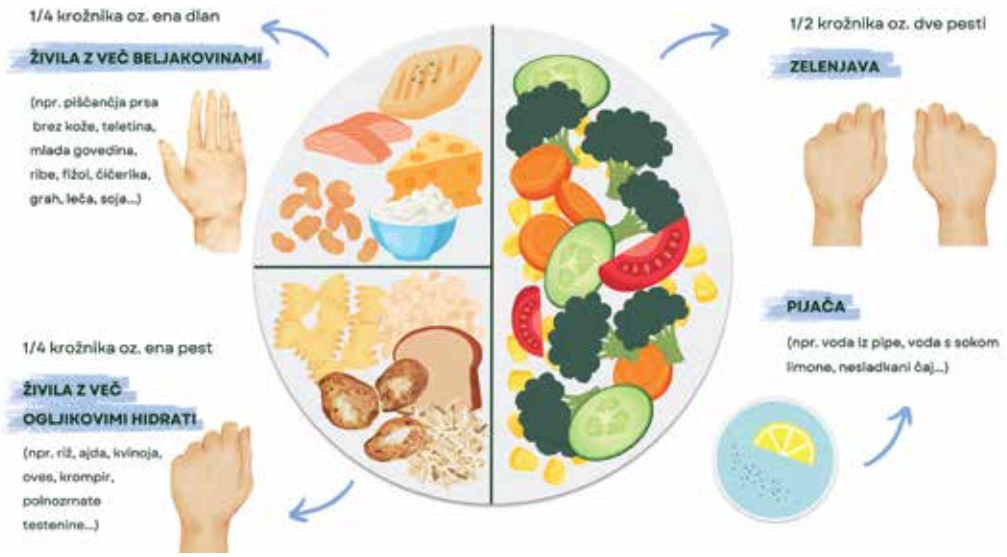

Primera manj uravnoteženih glavnih jedi, ki so na voljo v študentski ponudbi

Ocvrte ribje palčke in ocvrt krompirček

Jedem, ki vsebujejo več kot eno ocvrto sestavino, se zaradi večje vsebnosti maščob raje izognite. Namesto visoko predelanih izdelkov iz mesa in rib, kot so ribje palčke, raje izberite nepredelane kose mesa ali ribe. Ne pozabite tudi na dodatek sezonske zelenjavne priloge.

Njoki s sirom

Njoki s sirom so priljubljena brezmesna izbira, a na takšnem krožniku manjka zelenjava. Ta je pomemben vir vitaminov, mineralov, prehranske vlaknine in drugih bioaktivnih snovi. Hkrati je dobro »polnilo«, saj zmanjšuje energijsko gostoto obroka in s tem daje večji občutek sitosti.

Primera bolj uravnoteženih glavnih jedi, ki so na voljo v študentski ponudbi

Na žaru pečeni trakovi piščančjih prsi z arašidovo omako, mehiški fižol, riž in solata

Piščančja prsa brez kože in fižol so kakovosten vir beljakovin. Količina ogljikovohidratnega živila, v tem primeru riža, je primerno odmerjena. Krožnik je uravnotežen tudi glede na količino sveže zelenjavne priloge.

Rdeči okun, krompir, zelenjava in tržaška omaka

Ribe so pomemben vir esencialnih hranil, vendar jih v svoj jedilnik pogosto pozabimo vključiti. Zato je priporočljivo, da rdeče meso in mesnine vsaj enkrat do dvakrat na teden nadomestite z ribo, ki ji je dodan vir ogljikovih hidratov, kot je krompir, in oblica zelenjave. Da je obrok na sliki uravnotežen, zagotavlja tudi simbol »Prava izbira«, ki ga podeljuje Nacionalni inštitut za javno zdravje. Ta študentom zagotavlja, da je izbran obrok količinsko in energijsko primeren, ima uravnoteženo sestavo in je pripravljen na ustrezen način.

Predstavljene vsebine so rezultat dela na programih **Moja izbira = Veš, kaj ješ izbira 2. 0.** in **»Dober tek, študent!«**, ki ju sofinancira Ministrstvo za zdravje RS.

DOBER TEK Slovenija
Nacionalni program o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program **Moja izbira = Veš, kaj ješ izbira 2. 0.** izvajajo

ZPS ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

Univerza v Mariboru
Fakulteta za zdravstvene vede

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Program **»Dober tek, študent!«** izvajajo

ZPS ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

VŠGT Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Maribor

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

PRAVICA DO POPRAVILA NA SITU EVROPSKIH ZAKONODAJALCEV

Enotna pravila v celotni EU

BESEDILO **BOŠTJAN OKORN**

Še tako dobro zasnovan izdelek se lahko pokvari. Potrošnik ima v tem primeru nekatere pravice, ki so odvisne od vrste izdelka, njegove starosti in tudi od pogojev proizvajalca oziroma prodajalca. Evropska komisija si prizadeva, da bi pravila na tem področju čim bolj poenotila in jih uskladila po celotni EU. Predlog so predstavili letos spomladi, kdaj bo sprejet, pa še ni znano.

Najprej je treba omeniti, da se pravila glede popravil v različnih državah med seboj razlikujejo. Na splošno in usklajeno jih obravnavajo le določila, povezana s skladnostjo blaga. Prodajalec v skladu z njimi odgovarja za vsako neskladnost na blagu, ki obstaja ob dobavi blaga in se pokaže v roku dveh let od dobave.

V tem času lahko potrošnik izbira med brezplačnim popravilom ali zamenjavo blaga z novim brezhibnim – razen, če je ta izpolnitev nemogoča ali če bi prodajalcu povzročila nesorazmerne stroške. Če prodajalec tega ne bi izpolnil, lahko potrošnik zahteva sorazmerno znižanje kupnine ali pa odstopi od pogodbe in zahteva vračilo celotne kupnine.

SLOVENSKA PRAKSA, KI KAŽE V PRAVO SMER

Vzporedno s tem imamo v Sloveniji tudi institut najmanj enoletne obvezne garancije, ki velja za blago s seznama v posebnem pravilniku[1]. Proizvajalec mora za to blago med drugim zagotoviti servisno mrežo, brezplačno odpravo napak v garancijskem roku, po njegovem poteku pa (proti plačilu) popravilo, vzdrževanje, nadomestne dele in priklopne aparate vsaj tri leta po poteku garancijskega roka.

Obvezne garancije večina preostalih držav EU v takšni obliki do zdaj ni poznala, kar je v praksi pomenilo, da je potrošnik po preteku dveletnega roka za uveljavljanje neskladnosti lahko ostal brez možnosti popravila ali zamenjave rezervnih delov. Spomladi predlagana skupna pravila za spodbujanje popravil naj bi to anomalijo odpravila. Pri tem si potrošniške organizacije prizadevamo, da bi države članice EU lahko določile še strožja pravila, evropska bi bila tako zgolj minimalni zakonodajni okvir.

ENOTNA PRAVILA V CELOTNI EU

Predlog novih pravil proizvajalcem nalaga obveznost, da pri izdelkih, določenih na posebnem seznamu (ki ga bodo sčasoma dopolnjevali), odpravijo napake tudi zunaj zakonsko določenega dveletnega roka. Hkrati bodo morali pripraviti standardiziran obrazec z informacijami o popravilu, kot so cena, predviden čas, razpoložljivost nadomestnega aparata, način prevzema blaga in podobno.

Potrošniki bodo lahko na ta način primerjali ceno popravila med različnimi ponudniki, podana cena pa bo morala veljati, če se potrošnik v 30 dneh odloči za popravilo. Težava lahko nastane, ker bi takšna informacija lahko bila plačljiva, kar bi negativno vplivalo na odločitev za popravilo v primeru, ko ne bi bilo zagotovljeno, da bo uspešno.

Novost bo tudi nacionalna platforma za popravila, ki bo omogočala iskanje po različnih merilih, potrošniku pa med drugim omogočala, da bo lažje našel obnovljene izdelke ali kupil poškodovane, ki bi jih bilo treba obnoviti.

Pri Evropski komisiji si med drugim želijo, da bi se z novimi pravili sčasoma razvil prostovoljni evropski standard kakovosti popravil, s čimer bi povečali zaupanje potrošnikov v servisne delavnice in delež popravljenih izdelkov.

Potrošniške organizacije zaradi več razlogov bolj podpiramo idejo o enotnem evropskem standardu, ki bi ga v skladu z znanimi protokoli razvili v postopku standardizacije. Pri njem bi namreč lahko sodelovali različni deležniki, tudi ANEC, krovna organizacija za zastopanje potrošnikov pri standardizaciji.

POMEMBNA JE VZDRŽLJIVOST IZDELKOV

Kot je pokazala anketa, ki smo jo v Sloveniji izvedli letos spomladi, si potrošniki želijo predvsem, da so izdelki učinkoviti, zanesljivi in se redko kvarijo. Ne glede na možnost popravila okvarjen izdelek za potrošnika pomeni, da ga ne more več uporabljati, z njim ima sitnosti in morda tudi stroške, hkrati pa je zelo verjetno, da ga bo zamenjal, če popravilo traja dlje časa.

Potrošniške organizacije si zato prizadevamo, da bi potrošnik dobil jasno informacijo o vzdržljivosti izdelkov na podlagi izjave ali celo jamstva proizvajalca o predvideni življenjski dobi. S tem bi podaljšali njegove obveznosti, povezane s popravljivostjo in rezervnimi deli (tudi z nadgradnjo programske opreme), na raven, ki ustreza uporabi izdelka v resničnem življenju. ■

Sofinancira Ministrstvo za kulturo.

[1] Pravilnik o blagu, za katero se izda garancija za brezhibno delovanje, Uradni list RS, št. 142/22

PRAVILNA NASTAVITEV OGREVALNEGA SISTEMA

Do 15 odstotkov manjši stroški

BESEDILO **BARBARA PRIMC**

Marsikdo s tesnobo pričakuje novo ogrevalno sezono, saj stroški za ogrevanje močno bremenijo družinski proračun. Potem ko smo v prejšnji številki revije ZPStest pisali o lesnih peletih, drveh in toplotnih črpalkah, tokrat pozornost namenjamo prihrankom, ki jih lahko dosežemo s pravilno nastavitvijo ogrevalnega sistema.

Strokovnjaki ocenjujejo, da v 80 odstotkih gospodinjstev ogrevalni sistem ni pravilno nastavljen, zato je poraba energije večja, prav tako stroški za ogrevanje. Pred začetkom kurilne sezone je zato smiselno poklicati serviserja, da ustrezno nastavi ventile, regulatorje in termostate ogrevalnega sistema. Že z majhnimi prilagoditvami, za nekatere lahko poskrbite tudi sami, bodo stroški ogrevanja manjši od 10 do 15 odstotkov.

Če so vsi deli ogrevalnega sistema optimalno nastavljeni, so lahko stroški za ogrevanje za 10 do 15 odstotkov manjši.

Odzračite radiatorje – Če radiator ni enakomerno topel po celotni površini ali se voda v njem slišno pretaka, ga je treba odzračiti. Če je mogoče, pred tem izklopite ogrevanje, ni pa nujno. Potrebujete namenski ključ za odzračevanje, ki ga kupite v vsaki tehnični trgovini (lahko uporabite tudi izvijač ustrezne velikosti), s katerim počasi odprete oddušni ventil (običajno je na vrhu radiatorja). Ko zrak preneha izhajati iz njega, ventil zaprite.

Preverite tlak v sistemu – Redno preverjajte prikazovalnik tlaka v ogrevalnem sistemu, še zlasti pa pred odzračevanjem in po njem. Kolikšen tlak zadostuje, je odvisno od ogrevalnega sistema, za talno ogrevanje denimo zadostuje en bar. Najbolje je, da vam ciljno vrednost označi serviser ogrevalne naprave. Po potrebi v sistem dodajte vodo. Če je treba v sistem dodajati velike količine vode in pogosto, je to znak, da je nekaj narobe.

Poskrbite za hidravlično uravnoteženje – Če nekateri radiatorji delujejo s polno paro, drugi pa se nikoli povsem ne ogrejejo, je čas, da pokličete serviserja ogrevalnega sistema, da pravilno nastavi celoten sistem. Po tem tako imenovanem hidravličnem uravnoteženju ogrevalna voda v sistemu teče bolj enakomerno, kotel oziroma peč pa deluje bolj učinkovito. Energetski svetovalci sicer priporočajo temeljit pregled celotnega ogrevalnega sistema, kar pomeni, da se naredi izračun toplotnih potreb v posameznih prostorih in koliko vode mora teči skozi posamezne radiatorje. Pri izračunu se med drugim upoštevajo toplotna izolacija stavbe, zasnova radiatorjev in želena temperatura v prostoru. Z optimalno nastavitvijo vseh komponent lahko hidravlično uravnoteženje bistveno izboljša učinkovitost ogrevalnega sistema.

Če niste prepričani, ali vaš ogrevalni sistem potrebuje hidravlično uravnoteženje, naredite preizkus: izklopite kotel in počakajte, da se radiatorji ohladijo. Termostatske ventile nekajkrat premaknite naprej in nazaj, nato jih do konca odprite. Vključite ogrevanje in počakajte, da se posamezni radiatorji v zgornjem delu občutno ogrejejo. V idealnem primeru to pri vseh traja podobno dolgo. V najslabšem primeru ostanejo nekateri radiatorji mlačni, medtem ko drugi oddajajo veliko toplote.

Če se radiatorji segrevajo zelo različno in sta temperaturi vode, ki se pretaka od kotla do radiatorjev (dovod), in tiste, ki se od radiatorjev vrača v kotel (povratek), skoraj enaki, pokličite serviserja. Prilagodil bo omejevalnik pretoka ali povratni ventil, vgrajen v sodobne radiatorske ventile. Na ta način lahko zmanjša količino vode na enem radiatorju in jo poveča na drugem, da se radiatorji enakomerno segrevajo.

Prilagodite temperaturo ogrevalne vode – Nižja kot je temperatura povratne vode, lažje kotel doseže boljši izkoristek, manj energije se izgubi skozi dimnik v zrak in manjši so stroški ogrevanja. Razlog: energija, ki se sprošča pri zgorevanju zemeljskega plina, kurilnega olja ali peletov, na primer, se lažje in popolneje prenese v ogrevalno vodo v kotlu, če se ta optimalno ohladi. Nizka temperatura povratka je še posebej pomembna za kondenzacijske plinske kotle. V njih se namreč zgorevalni plini ohlajajo do te mere, da se vodna para v njih utekočini, toplota, ki se sprosti pri kondenzaciji, pa dodatno ogreje ogrevalno vodo. Kondenzacijski kotli potrebujejo odvod za odpadno vodo, ki nastane pri kondenzaciji.

Temperaturo prilagodite namembnosti prostora – Vseh prostorov ni treba ogrevati na enako temperaturo. V dnevni sobi zadostuje 20 do 22 stopinj Celzija, v kuhinji 18 do 20, v kopalnici in otroški sobi 23, v spalnici 16 do 18 stopinj Celzija. Če temperaturo v prostoru znižate za eno stopinjo, lahko stroške ogrevanja zmanjšate za približno šest odstotkov. ■

Sofinancira Ministrstvo za kulturo

KAJ STORITI, ČE SE EN PROSTOR NIKAKOR NE OGREJE?

Ste opazili, da je v enem prostoru vedno prehladno, čeprav ogrevalni sistem deluje in so drugi prostori ogreti na želeno temperaturo? Reševanja težave se lotite po korakih.

1 Preverite, ali termostatski ventil sploh deluje. Večkrat ga vklopite in izklopite ali nežno potrkajte po kovinskem ohišju, kar izboljša pretok tople vode. Če skozi radiator še vedno teče malo tople vode ali pa je sploh ni, pokličite serviserja.

2 Poskrbite, da pohištvo in zavese ali celo okenska polica nad radiatorjem ne ovirajo pretoka zraka okrog radiatorja, saj to zmanjšuje njegovo učinkovitost.

3 Preverite temperaturo pretoka. Po potrebi lahko na kotlu nastavite višjo temperaturo. Morda pa je razlog za to, da se prostor nikakor ne ogreje na želeno temperaturo, premajhen radiator – v tem primeru se ga splača zamenjati z večjim. Večja ogrevalna površina omogoča znižanje temperature pretoka in povratka. S tem lahko trajno zmanjšate stroške ogrevanja.

Naslednja številka izide 16. novembra 2023.

O SPREMEMBAH SPORNIH BANČNIH PRAKS

Sprememba spornih bančnih praks v zvezi s predčasnimi odplačili posojil je končno prinesla boljšo zaščito potrošnikov, saj so banke zdaj dolžne vračati del že plačanih stroškov. Obenem so dolžne poskrbeti za boljšo preglednost in jasnost informacij o merilih za izračun zmanjšanja stroškov pri predčasnem odplačilu, ki morajo biti preprosto dostopne na spletnih mestih bank. Preverili smo, kako banke izpolnjujejo to zahtevo v praksi.

NE SPREGLEJTE

O NAKUPIH IN PRAVICAH

Podrobneje bomo pogledali, kako se pravice potrošnikov spreminjajo glede na vrsto in kraj nakupa. Odkrijte, kakšne so razlike pri uveljavljanju pravic pri spletnem nakupovanju in pri nakupih v fizičnih trgovinah ali pri domačih prodajalcih, znotraj EU ali v tretjih državah.

»POHANJE« BREZ VONJA PO ZAŽGANEM OLJU

Cvrtniki na vroč zrak so že skoraj izrinili tradicionalne s polno posodo olja. Ali je v njih pripravljena hrana res hrustljava in okusna, predvsem pa, v čem se med seboj razlikujejo preizkušeni modeli, vam bomo razkrili z rezultati primerjalnega testa.

TESTI

POLNE ENERGIJE

V laboratorij smo poslali baterije AA, ki še vedno ostajajo pomemben vir energije za številne manjše aparate. Razkrili bomo, kako se izkažejo v različnih okoliščinah in v kolikšni meri cena vpliva na njihovo učinkovitost.

TEHNOLOŠKE POSLASTICE ZA VSAKOGAR

V zadnjem letu smo preverili na desetine elektronskih naprav, s katerimi si lahko popestrite, a tudi olajšate življenje. Predstavili vam bomo najbolj kakovostne zvočnike, slušalke, tablice in tiskalnike, ki jih priporočamo za nakup.

NAJ ZADIŠI PO CELEM STANOVANJU

Aparati za kuhanje espressa so tako raznoliki, da je izbira na slepo skoraj nemogoča. Predstavili vam bomo, kako so se na testu izkazali letošnji modeli in na kaj je treba biti pred nakupom še posebej pozoren.

ZPS ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

je neodvisna, nevladna in mednarodno priznana organizacija – društvo, ki slovenskim potrošnikom pomaga pri dobrih in varnih nakupnih odločitvah.

Na vaši strani smo že od leta 1990.

INFORMIRAMO

Potrošnike obveščamo in ozaveščamo o kakovosti izdelkov in storitev, njihovih pravicah in drugih pomembnih potrošniških vprašanjih v reviji ZPStest, na spletnem mestu www.zps.si ter prek družbenih omrežij (Facebook, Twitter). Poleg tega sodelujemo z mediji, izdajamo brošure in letake ter se predstavljamo na različnih dogodkih.

SVETUJEMO

Svetujemo pri najrazličnejših potrošniških vprašanjih in zagatah ter pomagamo pri uveljavljanju potrošnikovih pravic. Svetovanje je neodvisno, nepristransko in zaupno.

IZOBRAŽUJEMO

Sodelujemo z različnimi izobraževalnimi ustanovami, predavamo in ozaveščamo.

TESTIRAMO

Preverjamo kakovost najrazličnejših izdelkov in storitev, pri čemer sodelujemo z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji.

ZASTOPAMO

Zastopamo interese potrošnikov na različnih področjih, pri oblikovanju zakonodaje in politike s področja varstva potrošnikov.

DELUJEMO MEDNARODNO

Sodelujemo v številnih mednarodnih projektih in odborih. Smo člani ICRT – mednarodne neprofitne organizacije za izvajanje potrošniških testiranj, BEUC – evropske potrošniške organizacije in CI – svetovne potrošniške organizacije. Aktivno sodelujemo tudi v okviru organizacije ANEC, ki je glas potrošnikov pri standardizaciji.

VEŠ, kaj ješ?

VEŠ, KAJ JEŠ?

Pogledate kdaj hranilno tabelo na svojem najljubšem prigrizku?
Pa veste, kaj pomenijo številke v tabeli?

Brezplačna aplikacija VešKajJeš vam količino hranil prikaže v barvah semaforja.

- ✓ Super izbira!
- O Ne pretiravajte s količino!
- ✕ Tega izdelka zaužijte čim manj in ne pogosto.

Bodite pozorni tudi na **SIMBOL ZA VAROVALNO ŽIVILO**. Z njim so označeni izdelki, s pomočjo katerih lahko ohranjamo in krepimo zdravje.

NA VOLJO V Google Play

Prenos iz App Store